

Internet: Tarihçe ve Kavramlar

Birçok kaynak Internet'in ortaya çıkışının Amerikan Savunma Bakanlığı'nın araştırma ve geliştirme kolu olan DARPA'ya (Defense Advanced Research Project Agency)¹ dayandığını ifade etmektedir. Öte yandan Internet, Web gibi kavramlara ilişkin fikirlerin çok daha önceleri

çeşitli platformlarda dile getirildiği bilinmektedir. Örneğin Vannevar Bush 1945 yılında hipermetin (hypertext) terimini kullanmadan hipermetini tanımlamış ve ileride son derece yaygın kullanıma sahip olacak Web'in çalışma ilkelerini öngörmüştür. Bush'a göre o zamana kadar yapılan buluşlar insanoğlunun beyin gücünden çok fiziksel gücünü artırmıştır. Bush'un memex (memory extension) adını verdiği aygıt, bir kimsenin tüm kitaplarını, dergilerini, gazetelerini, resimlerini ve tüm yazışmalarını mikrofilm olarak depolayabileceği, depolanan bilgiler arasında ilişki kurabileceği ve bu bilgileri gerektiğinde hızlı ve esnek bir biçimde sorgulayabileceği mekanik bir aygıt olarak düşünmüştür. Bush söz konusu aygıtı insan belleğinin genişletilmiş bir uzantısı olarak görmüştür. (Bush 1945; Ibiblio 2006; Tonta 2001).²

1969 yılında ise çeşitli bilgisayar ve askeri araştırma projelerini desteklemek için Savunma Bakanlığı ARPANET (Advanced Research Projects Agency Network)³ adında paket anahtarlamalı bir ağ tasarlamaya başlamıştır. Internet'in tarihçesi ile ilgili detaylı bilgi almak isteyenler aşağıdaki bağlantılardaki kaynaklardan yararlanabilirler.

- Davila, R. (2000). [History & development of the Internet](#).
- Leiner, B.M., Vinton G. Cerf, David D. Clark, Robert E. Kahn, Leonard Kleinrock, Daniel C. Lynch, Jon Postel, Larry G. Roberts, Stephen Wolff. (2003). [A brief history of the Internet](#).
- Roberts, L.G. (1999). [Internet Chronology](#).
- Zakon, R.H. (2005). [Hobbes' Internet timeline](#).

Aşağıda Internet ile ilgili bazı kavramlar ve açıklamaları verilmektedir.

ASCII: Karakterlerin kodlanması için standart bir yöntemdir. "Metin" dosyaları genellikle ASCII dosyalardır. ASCII'de, büyük ve küçük harfler, numaralar ve noktalama işaretlerini

¹ Savunma İleri Araştırma Projeleri Ajansı

² Vannevar Bush ve aralarında J.C.R. Licklider, Paul Baran, Larry Roberts, Tim Berners-Lee gibi bugün kullandığımız Internet ortamına katkıda bulunan önemli şahsiyetler hakkında detaylı bilgi almak için <http://www.ibiblio.org/pioneers/index.html> adresine bakınız.

³ İleri Araştırma Projeleri Ajansı Bilgisayar Ağı

temsil eden kodlar vardır. ASCII, American Standard Code for Information Interchange'in kısaltılmışıdır.

FTP (File Transfer Protocol). Dosya Aktarım Protokolü. Bilgisayarlar arasında dosyaların aktarımını sağlayan temel bir Internet uygulamasıdır.

Gopher: Internet kaynaklarına esnek erişimi sağlayan istemci/sunucu yazılımı.

HTML (Hyper Text Markup Language): Hiper Metin İşaretleme Dili. WWW belgeleri için kullanılan bir belge işaretleme tanımı.

HTTP (Hyper Text Transfer Protocol): Hiper Metin Aktarım Protokolü. WWW'nin dayandığı istemci/sunucu protokolü.

İkili dosya (binary file): Metin dosyası olmayan tüm dosyalar ikili dosya olarak düşünülmektedir.

İndirme (download): İletişim yazılımı ve bir modem kullanarak yerel makinenize dosya aktarma işlemi.

İstemci (client): Bir bilgisayar üzerinde çalışan ve diğer programdan hizmet isteyen program.

JavaScript: Web ortamına etkileşim kazandırmak için kullanılan senaryo dilidir.

SMTP (Simple Mail Transfer Protocol): Basit Posta Aktarım Protokolü. Elektronik posta mesajlarının aktarımı için standart Internet protokolü.

Sunucu (server): Bir istemci/sunucu işlemi tarafından talep edildiğinde dosyalar ya da veri tabanına giriş gibi hizmetleri sağlayan program/bilgisayar.

Tarayıcı (browser): WWW'e erişim için kullanılan program. Örnek olarak Internet Explorer, Netscape Navigator verilebilir.

TCP/IP (Transmission Control Protocol/Internet Protocol): Internet protokollerinin tamamı için yaygın olarak kullanılan ifade.

Telnet: Uzaktaki bir bilgisayara bağlanmayı sağlayan Internet protokolü. Aynı zamanda protokolü uygulayan programın da ismi.

URL (Uniform Resource Locator): Tekbiçim Kaynak Buldurucu. Internet'teki bir dosyanın yerini tanımlayan standart.

WAIS (Wide Area Information Servers): Çeşitli veri tabanlarında tarama ve erişim sağlayan istemci/sunucu yazılımı.

Yukarıda geçen kavramlar ve açıklamaları *Web Tasarımı* (Gülbahar 2005) ve *Internet El Kitabı* (Tennant, Ober ve Lipow 1996) adlı kaynaklardan yararlanılarak derlenmiştir.

Kaynakça

- Bush, V. (1945). As we may think. *The Atlantic Monthly*, 176(1): 101-108. 16 Ekim 2006 tarihinde <http://www.theatlantic.com/doc/194507/bush> adresinden erişildi.
- Gülbahar, Y. (2005). *Web tasarımı*. İstanbul: YA-PA.
- Ibiblio. (2006). Internet pioneers. 16 Ekim 2006 tarihinde <http://www.ibiblio.org/pioneers/bush.html> adresinden erişildi.
- Tennant, R., Ober, J. ve Lipow, A.G. (1996). *Internet el kitabı*. Çevirenler: Y. Tonta, A. Çelik, A. Kaygusuz ve M. Şan. (Çeviri Editörü: Y. Tonta). Ankara: Türk Kütüphaneciler Derneği.
- Tonta, Y. (2001). Bilgi erişim sorunu. Ed. T. Fenerci ve O. Gürdal, *21. Yüzyıla Gिरerken Enformasyon Olgusu: Ulusal Sempozyum Bildirileri, 19-20 Nisan 2001, Hatay* içinde (s. 198-206). Ankara: Türk Kütüphaneciler Derneği.